

Előfizetési ár:
 Egész évre — — — 4 K.
 Fél évre — — — 2 K.
 Negyed évre — — — 1 K.
 Egyes szám — — — 20 f.

Felelős szerkesztő:
SUGÁR KÁROLY
 m. k. főerdőmérnök.

Főmunkatárs:
BALOGH ERNŐ
 m. k. főerdőmérnök.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések

egy hasábos garmondsze-
 dés milliméter soronkint
 10 fillérrel, táblázatos és
 garmond betűnél kisebb
 betűfaj szedés másfélsze-
 res egységárral számítta-
 tik. — Az egész oldal négy
 hasáb széles.

Előfizetőknek az álláski-
 nálat és kereslet rovata
 rövid közlésekre díjtala-
 nul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala czfmén Budapest, V., Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szét-
 küldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordítatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

- A máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság havasgazdálkodása. (Székely József.)
- Papírgyártásra alkalmas fa. (L—L.)
- Magashegységi erdők telepítése. (L—1.)
- Vadászebeink veszedelme. (Gy. Gy.)
- Gazdasági tanácsadó: Az állattenyésztés jövője. (Bencze Imre). — Pézsmakacsa. — Belga óriási nyul. A dió szedése (—h.)
- Különfélék: A király vadászszákmánya. — A szarvas a régi időkben. — Szagok felvétele. — Hegedűkészítő falu. — Pártatiprás. — 400 koronás haláleseti segély. — Nyugdijbiztosítás. — Az erdő réme.
- Hivatalos rész: Hirdetmény az 1909. évben megtartandó erdő-őri és vadőri szakvizsgák ügyében.
- Szerkesztői üzenetek.
- Tárca: Elintézett ügy. (Hrabovszky Julia.)

A máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság havasgazdálkodása.

(Folytatás.)
 Irta: Székely József m. kir. főerdőmérnök.

A boróka ugyanis egyszerűen ki lesz vágva és fája tüzelés céljára fordítva. A havasi éger azonban, ha ez a havas terület vízmosásos, sziklás, meredekebb részeit foglalja el és ha erre a hólavínák okozta szakadások és földcsuszások meggátolása céljából feltétlenül szükség van, csak egymással párhuzamosan haladó, szintes pásztákban lesz kivágva, melyek szélessége, a hegyoldal lejtőszögének megfelelőleg, azonban ennek növekedésével fordított arányban — majd keskenyebb, majd széle-

sebb. Ugyanilyen szélességű csikokban marad meg a havasi éger is.

Természetesen ott, a hol ezt a talaj sziklás minősége, túlságos nagy esése, avagy szakadásképződésre alkalmas laza volta parancsolja, a havasi égert nemcsak hogy érintetlenül meghagyják, de sőt ilyen területek megvédésére el is ültetik.

Az út építése alkalmával keletkezett rézsűket az erdőgondnokság a havasi részen megrágyáztatta és fűmaggal bevettette. E helyeken nőtt buja termésű fűvet a legelő marha meg nem eszi, és olyan széles pásztában, a minőre a trágyázás hatása kiterjedt, érintetlenül hagyta.

A havasi legeltetést a m. kir. földmívelésügyi Miniszterium által kiadott «Ideiglenes utasítás» szabályozza. E szerint minden év tavaszán bizottságilag össze-
 iratják az érdekelt községekben a jelentkező gazdák összes marhaállománya és azon kívül pedig faj, nemek, kor és havasok szerint elkülönítve az a marha-szám, a melyet a havasi legelőre felhajtani óhajt. Ez alkalommal a jelentkező gazda a felhajtásra bejelentett állatai után biztosítékként bizonyos összeget előre lefizetni tartozik, mely a bárcázás alkalmával javára lesz betudva. E biztosíték arra szolgál, hogy a bejelentett állat a havasi legelőre tényleg fel is hajtassék.

A használt és a célzt szolgáló nyomtatványok a következők:

1. Összeirási jegyzék az összes állatállományra.
2. Összeirási jegyzék fejőstehenek részére.

Tételszám	Az állattulajdonos családi és személyneve	Lakóhelye (község és falurész)	Összes állatállománya													Megjegyzés			
			tehén	tinó v. tulok	2 éves aluli borjú	1 éves aluli borjú	bika v. ökör	juh, kos, ürü	bárány	öreg sertés	1 éves aluli malacz	csikós kanca	3 évnél idősebb ló	2-3 éves csikó	1 éves csikó		számár v. öszvér	összes	
																		állat száma	legelőszükséglete normal állományban
			1.00	0.80	0.50	0.25	1.00	0.20	0.10	0.50	0.25	2.00	1.50	1.00	0.50	1.00		1.00	
			d a r a b																

Tételszám	Az állattulajdonos		A havasra bejelentett állatai								
	családi és személyneve	lakóhelye (falurész)	fejeseben	szojpus borja	csikós kanca	idős ló	2-3 éves csikó	1 éves csikó	örög sertés	malacz száma	összes legelőszükséglet normál jószág
			1.00	0.25	2.00	1.50	1.00	0.50	0.50	0.25	1.00
			d		a		r		a		b

Tételszám	Az állattulajdonos		A havasra bejelentett állatai								
	családi és személyneve	lakóhelye (falurész)	tehén	3 éves tinó	2 éves tinó	1 éves tinó	csikós kanca	idős ló	2 éves csikó	1 éves csikó	összes legelőszükséglet normál jószág
			1.00	0.80	0.50	0.25	2.00	1.50	1.00	0.50	1.00
			d		a		r		a		b

Tételszám	Az állattulajdonos		A havasra bejelentett állatai								
	családi és személyneve	lakóhelye (falurész)	örög	3 éves tulok	2 éves tulok	1 éves tulok	ló	2-3 éves csikó	1 éves csikó	összes legelőszükséglet normál jószág	
			1.00	0.80	0.50	0.25	1.50	1.00	0.50	1.00	
			d		a		r		a		b

Tételszám	Az állattulajdonos		A havasra bejelentett állatai								
	családi és személyneve	lakóhelye (falurész)	juh, kos, ürü	bárány	csikós kanca	idős ló	2-3 éves csikó	1 éves csikó	örög sertés	malacz száma	összes legelőszükséglet normál jószág
			0.20	0.10	2.00	1.50	1.00	0.50	0.50	0.25	1.00
			d		a		r		a		b

TÁRCZA.

Elintézett ügy.

Irta: *M. Hrabovszky Julia.*

A kis comtesse már a kalapját tette fel, hogy átkocsizzék kis pony-fogatán a szomszédos grófi kastélyba, a hol nagy tennis-partira gyűltek össze a környék ifjúságának előkelőbbjei, midőn kocsi robogott be a kastély udvarába. A kis comtesse, kit röviden Miminek neveztek, fellebbentette ablakának finom csipkefüggönyét, hogy jobban lássa az érkezőt, de a másik pillanatban már aláhullott fehér kezeeskéjéből a vékony szövet s örömtől kipirult arczczal, sietve nyult kesztyűi, napernyője után és futott az előcsarnokba az érkező elé. Niki gróft csak két hét múlva várták a kastélyba, innen a fiatal leány örömteljes meglepetése. Niki gróf nagyon csinos fiatal ember volt és már nyolcz év óta minden nyáron pontosan ellátogatott Mimiék falusi kastélyába és télen pesti palotájukba is.

Mikor Mimike még kis leány volt, örömet eljátszott vele, mint húsz éves ifjak gyermekekkel szoktak, de a mióta Mimi elragadó hajadonná fejlődött, a régi pajtáskodó viszony kezdett más formát öltetni. Tréfálkozásukba több melegség, némi elfogultság vegyült; Niki gróf tekintete néha sokatmondóan pihent a szép leányon, de csak olyankor, ha Mimi szép mamája nem volt jelen. Mert az ő jelenlétében Niki gróf egészen másképen viselkedett, a miből Mimi talán nem minden ok nélkül azt következtette, hogy Niki gróf is fél kissé az ő még mindig hódítóan szép, de erélyes mamájától.

A grófnő nagyon impozáns jelenség volt. Igazi királynői alak, nagy fekete szemekkel, a melyekben mintha olthatatlan tűz lángolt volna. Ünnepeit szépség egykoron, még most is szerepet vívó egyéniség a társaságban, mely meghódolt előtte, bár háta mögött elég rosszszat mondott felőle.

A kis comtesse nagyon, de nagyon boldognak érezte magát e perczen. Valami azt sugta neki, hogy ma, vagy holnap legközelebb el fog dőlni a sorsa. Mert itt, a falusi, fesztelen életmód alkalmat fog nyújtani Niki grófnak a nyilatkozásra. Mimi tudta, érezte, hogy Niki gróf szereti őt és már régen bevallotta volna ezt neki, ha a mama nem akadályozza. De a mama mindjárt elzavarta Mimit, ha csak kissé jobban elmerült Niki gróffal a beszélgetésben. Nem is engedte, hogy mindig a szalonban legyen. Még tanulnia kellett, idegen nyelveket, rajzot, zenét. A mama azt szerette volna, ha a leánya örökösén gyermek marad. Pedig már nem volt az.

Tizennyolcz éves lett és most már a mama sem mondhatja őt többé gyermeknek. Pár nap előtt ajánlott levél érkezett a grófi kastélyba: Bartenstein báró meg-

m. kir. erdőgondnokság.

havas.

Bárcaszám	Az állattulajdonos neve	Tulajdonosi adatok											Összesen		Befizetett				Levonva a fizetett előleget		Maradt fizetendő								
		3 éves	2 éves	1 éves	Tinó v. tulkok	Juh	Bárány	Csikós kanca	Idős ló	2-3 éves esikó	1 éves esikó	Öreg sertés	Malacz	darab	normál jószág	Fübé	Pásztorbér	Amortisationális költség	Összesen	K.	f.	K.	f.	K.	f.	K.	f.		
		szoros borjú																											
		Fübé fillérekben																											
		Pásztorbér fillérekben																											
		Amortisationális költség																											
		Normál jószág																											
		1.00	0.80	0.50	0.25	0.20	0.10	2.00	1.50	1.00	0.50	0.25																	
		d a r a b o n k é n t																											

3. Összeirási jegyzék ökrök részére.
 4. Összeirási jegyzék növendékmарha részére.
 5. Összeirási jegyzék juhok számára.
 6. Leszámolási jegyzék.
- Minden nyomtatványból van külső és belső iv. A nyomtatványok itt láthatók.

A tehenek, ökrök, tinók, tulkok, juhok külön-külön más-más havasra kerülnek és együtt nem legeltethetők. Minthogy minden havasra a felhajtandó marha neme és a havas marhabírása előre meg van állapítva, az összeírásnál ez irányadó.

Ha az összeírás megtörtént, az erdőgondnokság érte-

kérte Mimi kezét. A szülők nagyon meg voltak lepelve, de a kis Mimi csak nevetett, boldogan nevetett...

— Most már nem mondhatod, mamám, hogy gyerek vagyok! — ismételte egyre.

— Férjhez akarsz menni? — kiáltott fel a grófi papa rosszalólag, mert még otthon szerette volna tartani a leányát.

— Nem a báróhoz, — felelte Mimi, — jó fiú ugyan és eléggé kedvelem, csak a haja ne lenne olyan ritka és az arcza annyira szeplős! Aztán osztrák!... Én magyar férjet akarok!

— Bolond beszéd, — vélte a grófné szárazon, — látszik, hogy még gyerek vagy. A báró dúsgazdag, nagyon derék ember, esztelenség lenne őt elutasítani.

— Nem fogom a leányomat kényszeríteni! — fakadt ki a papa.

— Én sem, — felelte a grófné higgadtan, — csak megvárom, a míg megjön az esze.

Nem beszéltek többet a dologról és most váratlanul megérkezett Niki gróf.

A kis comtesse örömtől sugárzó arczezal üdvözölte.

— Maga is velem jön? — kérdezte a fiatal gróftól.

Mimi kis pony-fogata már a Perron előtt várt.

— Mi jut az eszedbe? — szólt megrovóan a mama. — Hová ültetné Leoniet? A kocsiiban csak két ember számára van hely... Aztán különben is... a papának

ma délután Pestre kell utaznia, egyedül maradok és így Niki éppen idejében érkezett a mulattatásomra.

Mimi nem mert ellenvetést tenni, de az arcza megnyúlt, elborult és csak akkor derült fel, mikor Niki gróf besegítve őt a kocsiba, oda sűgta neki:

— Mennyivel szivesebben mennék magával!... Na de holnap... egész nap együtt leszünk, úgy-e kis Mimi?

Mimi arcza lángvörös lett, a szíve erősen dobogni kezdett, a keze remegett, mialatt azt Niki gróf erősen megszorította.

A kis kocsi elrobogott. Mimi álmodozva, szótlánul ült helyén az egész út alatt. Leonie, a ki ravasz volt, mint a róka, sima, mint a kígyó, és úgy olvasott környezete lelkületében, mintha az Röntgen-sugarakkal lenne megvilágítva; nem zavarta elmékedéseiben a kis comtesset. Jól tudta ő, hogy Mimi szava megjön majd a tennisz-grouandon a sok fiatal leány és ifjú között. És tényleg így volt. Mimi hamar felélénkült, nagyon vidám lett. Nem csuda. Ez volt első diadala a társaságban. A környékről meghívott fess huszártisztek körülvették, udvaroltak neki, ő lett a központ. A nagy ünnepeltetés kissé mámorossá tette a kis comtesset, azért már örömet maradt volna vacsorára ő is, mikor a házi-asszony a társaságot marasztalta, ha nincsenek aggályai szigorú mamáját illetőleg. Leonie azonban hamar meg-

tét. szám.

Értesítés

arról, hogy..... lakosnak a
nevű kincstári havasra bejelentett állatai és pedig:

Tehén	Tinó vagy tüök	2 éven alóli borjú	1 éven alóli borjú	Bika vagy bika	Juh, kos, ürü	Bárány	Csikós kancsa	16-18	2-3 éves csikó	1 éves csikó	Öreg sertés	Malac	Őszese	Normál jószág	Fizetett előleg
á t s z á m í t á s i a r á n y s z á m															
1.00	0.80	0.50	0.25	1.00	0.20	0.10	2.00	1.50	1.00	0.50	0.50	0.25	arb.	1.00	
L e g e l t e t e s i f ü b é r f i l l é r e k b e n															
550	440	275	138	550	110	55	1100	825	550	275	275	137			
d a r a b															

elfogadtatnak s ennek folytán felhívatik az állattulajdonos, hogy a havasi pásztorok megválasztása végett 190...évi..... hó...n a..... községében tartandó gyűlésen jelenjen meg.

A gyűlésen való szavazati jog igazolására ezen **Értesítés** szolgál.

..... 190...évi..... hó...n.

(P. H.)

m. kir. erdőgondnok.

síti az itten látható szövegű «Értesítés»-sol a gazdaközönséget, hogy állata vagy állatai melyik havasra vagy havasokra vétettek fel és egyúttal összehívja őket a pásztorválasztásra. A marhatulajdonos gazdák ugyanis maguk választják meg a pásztorokat, a havasra felhajtandó marha mennyiségéhez arányított számban. A fizetendő pásztorbéréket — az erdőgondnokság útján — az erdőigazgatóságnak bejelentik.

Ekkor az erdőigazgatóság megállapítja havasonként a pásztorbért egy normaljóság után, a mely a fübérrel és esetleg az istállóbérrel együttesen, a bárczázás alkalmával az állat tulajdonosa által befizetendő.

(Folytatása következik.)

Papirgyártásra alkalmas fa.

A legfinomabb, legtartósabb papir rongyból készül, szalmából is igen sok papirt gyártanak, de a legtöbb papirt fából gyártják. Csak képzeljük el mily óriási papirmennyiséget fogyasztanak az újságok, mily hatalmas mennyiséget tesz ki a kereskedelem és ipar csomagoló és szűrőpapir szükséglete. E durvább, csakis rövid idei használatra szánt papirmennyiségek mind fából készülnek. S ha mindehhez hozzávesszük a cellulozepipart, melynek nyers anyagát szintén a fa adja, nyilvánvaló lesz, hogy a papir- és cellulozegyártás egyike a legjelentékenyebb fafogyasztó iparágaknak.

Papirgyártásra legnagyobb mennyiségben a luczfenyő fáját használják fel, a jegenyefenyőt nem kedvelik, mert a fája durva szövetű, az erdei fenyő pedig azért kevésbé alkalmas, mert erősen gyantatartalmú s cellulozéra is csak akkor használható, ha a gyantát vegyi úton távolítják el.

A lomblevelű fák közül papirgyártásra legalkalmasabb a nyárfa, a mely igen szép fehér anyagot szolgáltat, sokkal szebbet, mint a luczfenyő. Kevésbé alkalmas papirgyártásra a jegenye, nyárfa és a fűzfa, még kevésbé a nyír és az éger.

nyugtatta: ő magára veszi a dolgot, mert jól tudja — és a vén Leonie arcza nagyon ravasz kifejezést öltött —, hogy a méltóságos grófné nem fog megharagudni, ha ma este elmaradnak hazulról.

Tizenegyre járt az idő, mikor a kis comtesse haza érkezett. Nagy volt a meglepetése, hogy a kastély már sötét és csendes volt, mert az anyja sohasem szokott éjfél előtt lefeküdni.

De az előcsarnokban várakozó inas jelentette, hogy a grófné mindjárt vacsora után visszavonult a szobájába, mert heves migrént kapott.

— És Miki gróf? — kérdezte a kis comtesse dobogó szível.

— A gróf úr is lefeküdt már, fáradt volt az utazástól, — felelte az inas.

Mimi szerette volna lefekvés előtt megcsókolni a mamáját és elmesélni neki a diadalát, de Leonie viszatartotta:

— Hová gondol? A méltóságos grófné már biztos alszik és megharagudnék, ha felzavarnák.

Mimi lefeküdt hát, de aludni nem tudott. Nagyon fel volt izgatva. Egy cseppet sem volt álmos és elhatározta, hogy olvasni fog. De eszébe jutott, hogy érdekes könyvét lenn hagyta a nagy szalonban. Se baj! Nincs tél, nem fázik meg, ha lemegy érte. Mimi szobája az emeleten volt, de megtalálja ő az utat sötétben is. Nem

húzott cipőt, csak harisnyát, nehogy felébressze a mamát, kinek hálószobáját csak a kis szalon választotta el a nagy szalontól. Szerencsésen oda ért. Gyönyörű holdvilágos éjjel volt és a szobák félig lecsukott redőnyeinek át misztikus világosság szűrődött a termekbe. A könyvet is megtalálta Mimi és már visszafordult, mikor a grófné hálószobájából beszédet, majd halk nevetést hallott.

— Nini, a mama nem alszik, — gondolta a kis comtesse, — bizonyára Birivel, a komornával beszél. De hisz nevetett... így jobban van; bemehetek hozzája.

Mimi megindult a kis szalon felé, de alig tett abban néhány lépést előre, a szívéhez kapott és megtántorodott...

— Szent Isten! — Ez a hang... ez a hang, a mi most megszólalt, nem a komorna hangja volt! Nagyon is jól ismerte azt Mimi. És ez a hang olyan bizalmasan, olyan bizalmasan szólta a grófnéhoz, hogy a kis Mimi minden ártatlansága mellett egyszerre megértett mindent. Hályog hullott le a szeméről, látott! Összeborzadt, a fogai összeverődtek és a tekintete meredten nézett a mellékszobába vezető ajtóra...

Egy egész világ omlott össze körülötte és a romok alatt hevert a két lény, ki fiatal szívének eddig olyan drága volt...

A papír nyers anyagát vízzel nedvesített, gyorsan forgó kövek köszörülük ki a fából, a cellulóze anyaga különféle eljárásokkal vegyi úton maró szóda vagy kén-savas mész segítségével készül.

A papirgyártásra alkalmas fának fiatalnak, egyenes rostúnak, ág- és göcsmentesnek s teljesen egészségesnek kell lennie; a vastagsága 10—20 cm. legyen. 1 m.-nél rövidebb darabokat nem használnak, leginkább kedvelik a 2—2.5 m. hosszú darabokat, de ennél hosszabb darabokat is elfogadnak.

A télen döntött fát vonókéssel lekérgezik, a nyáron döntöttet lehántják. Az 1 m. hosszú darabokat, úgy mint a tűzifát, ürméterekbe rakják, a hosszabb darabokat köbözik s köbtartalom szerint értékesítik. L—l.

Magashegységi erdők telepítése.

Magashegységi erdők alatt értjük a 800—1000 m. tengerszin feletti magasságban álló erdőket.

A magashegységi erdők telepítésénél minden igyekezetünkkel oda törekedjünk, hogy fiatalosunk erőteljes ágakat fejleszthessen. Tudvalevő dolog, hogy a gyökerek által a talajból felszívott tápláló anyagokat a levelek dolgozzák fel a növény által felvehető táplálékká; a magas hegységekben pedig oly rövid a nyár, hogy a fák csak összes levélzetük igénybevételével képesek fejlődni s a magashegységi zord éghajlatnak, magas hónap és viharoknak ellenállani. A sűrűn nőtt s a sűrűségben alsó ágait lehullatott fiatalosok a hőnyomás biztos áldozataivá lesznek. Első sorban tehát a sűrű telepítéstől

kell óvakodnunk; a ritka telepítéssel nemesak biztosítjuk az erdő fennmaradását, de az erdősítési költségeket is, a melyek magas hegységekben igen jelentékenyek szoktak lenni, lényegesen apasztjuk. A ritka megtelepítésből tehát kettős hasznot húzunk.

A megtelepítésnél a vetés felett előnyt adunk az ültetésnek. Vetésből vagy természetes úton magavetésből keletkezett csemetéseket mielőbb ritkítanunk kell úgy, hogy egyik csemete a másiktól körülbelül 2 méternyire álljon.

Holdanként elegendő 2000—2500 darab csemete, de a csemeték jól kifejlett, zömök és ágas csemeték legyenek. Gyengébb csemetékből — előre számítva azok egy részének kipusztulására — kat. holdanként 3000 darabot ültetünk. L—l.

Vadászebeink veszedelme.

Irtó: Gy. Gy.

Vadászebeink legsúlyosabb veszedelmének a veszettségnek első irodalmi nyomát, már az ógörögkor klasszikus íróinál föllelhetjük. Aristoteles, Krisztus előtt a 4-ik században, elsőnek ismerteti részletesebben a veszettség borzalmas betegségét. Aristotelestől a mai állatgyógyászat modern irodalmáig, tudás, balhit és babona, egyaránt óriás anyagot halmozott össze a veszettség ismertetése és meghatározása körül. Sajnos még manapság is, dacára annak, hogy a tudomány egyes ágainak ismertetése és népszerűsítése érdekében oly sok történik, a nagy közönség zöme, a veszettség betegsége

Vége! vége mindennek! Mimi lehunyta a szemeit és szeretett volna meghalni. Aztán hirtelen, riadt mozdulattal fogta be a füleit és futva menekült fel, rózsaszínűs kelmével kárpitozott kis leányszobájába, melynek nyitott ablakain át benevetett a hold fehér, fényes képe és bódító virágillat szállott fel a kertből. De Mimi nem látta a holdat, nem érezte a virágok illatát, hófehér ágyára vetette magát és keservesen zokogott. Egész éjjel sírt és töprengett, míg végre hajnal felé elhatározásra jutott. Nem talált más kivezető utat e rettenetes útvesztőből.

Mimi nagyon sápadt volt, midőn másnap délben bement villásreggeli előtt az anyjához és lesütött szemmel kérte őt, írta meg Bartenstein bárónak, hogy a felesége lesz. Oh, mennyire remegett, félt, hogy a mama megtalálja a titkát, vagy legalább is faggatni fogja, mi indítja őt hirtelen erre az elhatározásra? De nem, a grófné boldogan ölelte magához a leányát és vígan kiáltotta:

— Megjött végre az eszed, kis csaesi? — és diadalmasan vitte Mimit az ebédlőbe, hogy Niki gróffal és Leonievel az örvendetes hírt tudassa.

A vén Leonie áradó örömmilyánításokban tört ki, a fiatal gróf arca ellenben lángvörös lett a felindulástól és megfélekedve mindenről, hevesen kiáltotta:

— Ez örültség! Ez lehetetlen!

Mimi megremegett, tapasztalatlan szívében öntudatlanul valami remény éledt. Niki nem nyugszik bele,

hogy ő férjhez menjen! Talán nem is szükséges, hogy ő meghozza ezt a nagy áldozatot? Ma éjjel talán csak álmodott? És Mimi felesleges szemmel, várakozóan néz a fiatal grófra. A grófné felfogja ezt a pillantást és az arca kemény kifejezést ölt. De Niki gróf nem látja és belehevülve folytatja:

— Férjhez akarja adni ezt a gyereket? Bartenstein-hoz? Ismétlem, ez lehetetlenség!

— Miért? — kérdi a grófné metsző hangon, fölényesen és lángoló, parancsoló pillantást vet Niki grófra.

— Mert... mert...

Mimi kis szíve úgy dobogott, majd meghasadt. Mi fog történni? Oh Istenem, adj erőt! És Mimi lehunyta a szemeit.

— Mert, — dadogta a hős, a grófné tekintetétől mindjobban akadozó hangon, — mert Bartenstein nem Miminek való férj, ... osztrák, ... vézna, ügye—

— Maul halten! — kiáltotta a bécsi dialektust kedvelő grófné ellentmondást nem tűró hangon, mialatt a szeme villámokat szórt.

A lázadó az ajkába harapott, lesütötte a szemét és elhallgatott. Mimi ellenben felnyitotta az övét és megvető pillantással nézett végig a meghunyászkodott fiatal emberen.

Az ügy el volt intézve.

gének lényegéről vajmi kevésbé tájékozott. Ám mondjuk nyiltan, hogy a tájékozódás ebben, nem is olyan könnyű, hiszen magának a veszettség létrejöttének okai sokfélék. A sokféleség útvesztőiben pedig a szaktudás is nehezen képes eligazodni. Így nevezetesen, a veszettség létrejöttének s fölléptének okaiként szerepelnek az ebnél: a forró nyári napok, a ki nem elégített nemi ösztön káros utókövetkezményei, ivóvíz hiánya, romlott ivóvíz, forró tápszerek gyors felhabzsolása, egyik-másik eb túlságos ideges, ingerlékeny természete; túl bőséges táplálkozás stb. Ám mindezen elősorolt tényezők inkább csak közvetett befolyásolói a veszettség kitörésének, maga a veszettség tisztára fertőzés műve s mint ilyen csupán harapás útján kerülhet közvetlenül az objektum vérébe; esetleg kísérletek alkalmával beoltás útján jut aztán a szervezetbe. Az objektumnak mindkét esetben a vérrel közvetlen érintkezésbe kell jönnie, hogy a fertőző hatás kétségtelenül beigazoltnak legyen tekinthető.

A veszettség therapiája terén a veszettség lényegének megvilágítása Pasteur érdeme. A nagy francia tudós elsőben 1881-ben tette közzé a veszettség tanulmányozása közben összegyűjtött tapasztalatainak értékes anyagát, sajnos, a végeredmény manapság is az, a mi 27 évvel ezelőtt volt: a veszettségnek gyógyszere nincs, s manapság is, csupán óvintézkedésekkel védekezhetünk ellene! A kutatni vágyó fáradhatlan emberi elme azért meg nem fog állani az első lépésnél; s így a jövő feladatainak nem utolsója lesz annak a gyógymódnak a feltalálása, a mely az állatra, sőt emberre egyaránt halálosan veszedelmes veszettség ellenmégét megállapítani s így a baj gyógyítását biztosítani lesz képes!

A veszettségről Pasteur és követői nyomán manapság már kétségtelenül tudunk annyit, hogy a fölléptet baj az objektum agyában és gerinczelejében fészkel. A fertőző anyag aztán kisebb-nagyobb mértékben eloszlik a két agyon kívül a nyálmirigyekben, a könnymirigyben, a hasnyálmirigyben s a fertőzött állat ürülékében.

A fertőzés mindenkor közvetlenül harapás útján kerül a vérbe. A harapással a megmaradt objektum szerveibe kerülő méreganyag rövidebb-hosszabb időköz alatt kezd csak rombolólag föllépni fokozatosan a szerint, hogy mennyi volt a harapás alkalmával a véredényekbe kerülő anyag, s végül mily gyorsan képes ez anyag a szervezetet szétrombolni? Azért, ha kevés is volt az anyag, az lassan ugyan, de mégis biztosan fog rombolni; persze valamivel hosszabb idő alatt, míg ellenben, ha a fertőző anyag bőségesebb volt s főként valamelyik nagyobb véredény megmarásával kerül a szervekbe, a veszedelem is gyorsabb lefolyású lesz. Így aztán előbb-utóbb csak bekövetkezik a vész, akár került csekélyebb mennyiségű fertőző anyag a vér útján a szervekbe, akár pedig kevés volt az az átvett méreganyag, a mit a véredények magukba szívtak. A veszettség méreganyaga fölötté termékeny talajra akad a vérben s ez úton előbb-utóbb végveszedelmet hoz a megmaradt és fertőzött alanyra. A baj kitörése, rendszerint 3-6 hét alatt meghozza a maga borzalmas veszedel-

meit. A legrövidebb idő, a harapás anyagához mérten néha alig pár nap, míg egyes esetekben néha pár hónapon át ellappang a baj, míg végre mégis csak kitörésre kerül. A balga néphit, a babona tartja csak a veszettség kitörését a 7-es számhoz kötöttnek, s azt hiszi, hogy az 7 napon, 7 héten, 7 hónapon, sőt 7 esztendőn át tartó lappangás után szokott csak kitörni!

Az állatvilágban a veszettség beigazoltan legnagyobb arányban az ebet pusztítja; ám fertőzés útján más állatra és az emberre is áterjedhet. A veszettség veszedelme elől az állatvilág egyetlen faja sem mentesített, mégis az eb után, leggyakrabban jelentkezik az a következő állatfajoknál: a rókánál, a farkasnál, a sakálnál, a hiénánál, a borznál, sőt sajnos néha az öznél, a szarvasnál s általában az összes agancsosféléknél.

Pasteur korszakot alkotó fölfedezése előtt az egyszerű kitört veszettség minden egyes esetben halálos kimenetelű volt. Védbeoltásaival Pasteurnak sikerült aztán a veszedelmesség arányát csökkenteni. A harapás foka mindenesetre mérvadó azért, mert pl. ott, a hol a marás csak a felbőr hámsajtjeit éri, nem jut tehát a véredényekbe, ott a fertőzés lehetősége majdnem kizártnak tekinthető. Az egyes testrészek közül is, ellentállóbbak: a láb, főként a talprészek, míg a fej, illetőleg embernél az arcz és a végtagok gyöngébb bőrrel borított részein a harapás föltétlenül veszedelmes.

A veszettség föllépésénél kétféle formát észlelhetünk: az őrzöngve-tomboló veszettséget és a csöndes veszettséget. Végleg még nem tisztázott jelenség az, hogy tombolás esetén a nagy agy, csöndes veszettség esetén pedig inkább a gerinczagy van-e a bajtól megtámadva?

A veszettség előjelei olyannyira szembeötlőek, hogy azok nyomán nem nehéz a veszettség jelenlétét megállapítani. Elsőben is a megmaradt alany, mondjuk jelen esetben a vadászeb, szokott rendes viselkedésében teljesen megváltozik. Rosszkedvű, szeszélyes, ingerlékeny, engedetlen lesz; gyakorta elrejtőzik, pihenőhelyeit minduntalan változtatja; kivételes esetekben a szokottnál is hízelgőbb, simulékonyabb, legalább a baj első stádiumában.

A bajtól meglepett állat életmódjában is csakhamar beáll a változás. Alig eszik valamit; néha kedvencz eledeleit is otthagya; helyett élvezhetlen anyagokat rágcásál, minők: a föld, kavics, fadarab, kóró, eszerép, kőtél, rongy, stb. efféle. A követ legkivált előszeretettel nyaldossa.

A baj előrehaladtával föllépnek aztán a dührohamok is, rendszerint kínos görcsök kíséretében. Ilyenkor a legszófogadóbb, egyébkor szelid természetű eb is szétépti lánczait, hogy czéltalanul ide-odabolyongjon, csatangoljon. Merészen beront az idegen udvarokba is. Csatangoló útjaiban soha egyenes irányt nem tart; minden eleje kerülőt pedig megmar. A legjobban idomított eb sem hallgat most már a gazda szavára. A mit még egy ideig cselekszik, azt is immel-ámmal vontatva teszi.

A baj tovaterjedésével megbénulnak a hangszalagok is, úgy hogy a veszedelem jelenlétét most már a szokatlanul elváltozott ugatásról is föl lehet ismerni. A ve-

szett állatot általában szembeötlő levertség jellemzi. Legértelmesebb vadászebünk is a bárgyúságig együgyű s egyben közömbös lesz ilyenkor minden iránt! Időnként levegő után kapkod; teste pedig a szokottnál érzékenyebb.

A kóros állapot előbbrehaladtával az állat szembeötlően lesoványodik; a hangszalagok bénultságát nyomon követi az általános gyöngeség. A torokbénulás egyik külső jele a sok elfolyó nyál, melyet az állat nem képes szájjüregében tartani s lenyelni. A szájszervek bénulásával egyidejű lévén a végtagok elernyedése, az aszottságig lesoványodott pára most már valóban szánandó látványt nyújt.

A bénulás s az általános gyöngeség rohamosan fokozódik, míg végre, a kór rendes lefolyása mellett, a kitérésnek legkésőbb 10-dik napján az agybénulás bekövetkeztével az állat is elpusztul.

Csöndesebb lefolyású kór esetén, a görcsök s a düh-rohamok nem jelentkeznek. Széltében elterjedt tévhit az, hogy a veszett eb irtózik a víztől. Ellenkezőleg, a veszett állat kínjai és szenvedései közepette, néha a hullámok hűsége veti magát. A száj és a torokszervek bénasága mellett a szánandó teremtmény nem lévén képes az ivóvizet lenyelni; az állat azt a látszatot kelti, mintha irtózna a víztől.

Vadászebeinknél a legritkább esetben kerülünk abba a helyzetbe, hogy az a kitért veszettség összes fokozatait figyelemmel kísérhessük. Az ilyesmi többé-kevésbé lehetetlen, miután a veszettség kitérésekor az áldozatot kénytelenek vagyunk minél előbb lelőni. Ez ajánlatos ott is, a hol azt akarjuk, hogy a nagyobb arányú szerencsétlenségek tovaterjedésének eleje vétessék.

A messzemenő óvatosság és elővigyázat sohasem hangsúlyozható ott eléggé, a hol arról van szó, hogy vadászebeinket a veszedelem elől megóva tudjuk. Elharapást sohasem szabad figyelmen kívül hagyni. Mihelyt vadászebünket idegen eb megmarta, szigorú ellenőrzést kell gyakorolnunk; e végből a vadászebet legalább is 3—4 héten át gondosan el kell különítenünk. Szokott rendes ellátás mellett állandó figyelemmel kell őt kísérnünk ilyenkor, hogy a legesekélyebb gyanus jel bekövetkeztére közbeléphessünk. Ha az elkülönítés ideje alatt azt tapasztaljuk, hogy a megmarta eb, a harapás hege körül föltűnő gyakran foglalatoskodik, azt kapargatja; emellett szembeötlően ingerlékeny és nyugtalan; viszont néha túlzott mértékben hizelgő és simulékony; kedvencz eledelét nem méltatja figyelemre, hanem inkább élvezhetlen kemény tárgyakat nyalogat, rágesál, biztosak lehetünk affelől, hogy az állatnál a veszettség előjelei bekövetkeztek!

Ez esetben a törvény is előírja a tennivalókat. A veszettség esetét tartozunk ilyenkor elsőbben is a hatóság tudomására hozni.

Ezideig a veszettség ellen való védoltás csakis oly esetekben bizonyult eredményesnek, a midőn azt nyomban a marás után, de legkésőbb közvetlenül a harapást követő egy-két nap alatt eszközölték. A gyógykezelés, a marás fokához képest a beoltás után rendszerint még

14—30 napot igényel. Ez idő alatt a védoltás anyagát ismételtén bőr alá fecskendezik. A hol a veszettség ismert összes külső jeleivel együtt kitérésre került, ott a beoltás többé mit sem használ!

Mihelyt legesekélyebb aggályunk támad egy-egy vadászebünk szokatlan rendestől eltérő viselkedése fölött, ezélszerű a legközelebbi szakavatott állatgyógyász tanácsát minél előbb igénybe venni.

Gazdasági tanácsadó.

Rovatvezető: Hreblay Emil m. kir. gazdasági felügyelő.

Az állattenyésztés jövője.

Irta: Bence Imre.

A statisztikai adatok alapján örvendetes eseményként tapasztaljuk, hogy a mezőgazdaságban az utolsó évek alatt az állattenyésztés a növénytermelés rovására kezd terjedni.

A gabonafélék jelenlegi méltányos ára is csak az elmúlt év rendkívül silány terméseredményének tulajdonítható s mihelyt egy bőségesebb esztendő következik a mostaninál, sokkal alacsonyabb áron kell, hogy tudadjon a gazda terményein.

Mindaddig, míg a takarmányfélék a szemes eseségek termelését rendes mederbe nem szorítják, a gabonafélék értékesítése terén állandóan jobb viszonyokat nem remélhetünk. Kívánatos volna ez nemzetgazdasági szempontból a jövőre is, mert hiszen az egyoldalú szemtermelés talajunkat kimerüléssel fenyegeti.

Az állattenyésztési ágat kell a mainál is nagyobb mértékben kiterjeszteni, melylyel nagyobb takarmánytermelés jár együtt s a nagyobb trágyaprodukeció a talaj termőerejének egyensúlyozását vonja maga után.

Nagyobb nehézséggel kell küzdenünk akkor is, ha nagyobb mennyiségű állatot tartunk, mert a népesség szaporodásával a talaj intenzívebb kihasználása megfosztotta az országot a legjobb legelőterületektől, de ezt némileg az által ellensúlyozhatjuk, ha a meglevő legelőket gondozzuk s az erdőket legeltetés szempontjából jobban méltányoljuk.

Utjában áll az állatok nagyobb számban való tartásának azon körülmény is, hogy a nyugatról — beözönlött szarvasmarhák a tuberkulózist hozták magukkal, mely ma már annyira elhatalmasodott, hogy igen kevés tenyészet van az országban, a hová többé-kevésbé be ne fészkelte volna magát. Még az edzett, szívós, betegségekre kevésbé hajlamos magyar fajtát sem kímélte meg. Fölösleges esetelnem azt az óriási veszteséget, a mit a betegség közgazdasági szempontból a jövőre nézve is magában rejt.

Megengedem, hogy a tudományos kutatások alapján eszközölt Bang, Ostertag és más eljárásokkal apaszthatjuk a tuberkulotikus állatok számát, de a legeltetés segítségével hívásával a siker biztosabban és rövidebb idő alatt fog bekövetkezni. A legeltetés mellett szól továbbá az a körülmény is, hogy nagyobb számú állattartás és

kisebb növénytermelés mellett kevesebb volna a kézimunka-szükséglet, a mi a mai nyomoruságos viszonyok között, elsőrangú tényező. Valamivel több állandó cseléd magasabb bérét jobban elbirná a jövedelmezőbb állattenyésztés, mint alacsony gabonaárak mellett a drága napszám- és szakmánybért a növénytermelés.

Szükség van a legeltetésre minden fajtájú és különféle termelés céljából tenyésztett állatoknál egyaránt.

Kitartó, szívós, munkabíró, betegségeknek ellenálló igás állatot produkálni, — legyen az ló vagy szarvasmarha, — istállózás mellett nem lehet. Kiválóan agrár állam lévén, még sok ideig játsza gazdálkodásunkban az igás állat a vezető szerepet. A kézimunkaerő apadásával s a gépeknek a mezőgazdasági üzemben való nagyobb mérvű terjedésével, nem növekedik-e igászerű szükségletünk is?

A jó magyar igásökör ma oly ritka és drága, hogy áruk néhány év alatt kétszeresére emelkedett.

Közgazdaságilag kedvezőtlen helyzettel bíró gazdaságokban az igás állatnevelésnek szép jövőt jósolhatunk.

Nem mellőzhetjük a legeltetést a tenyészállat neveléssel egybekötött gazdaságoknál sem. Tagadhatatlan, hogy a mozgás a tejmenyiségre kedvezőtlenül hat, de e veszteség bőven megtérül abban, hogy egyfelől annak zsírtartalma valamivel magasabb, másfelől edzett, betegségeknek ellentálló állatokat produkálhatunk.

Kizárólag tejtermelésre berendezett gazdaságokban is a mérsékelt szabadban való járás csak előnyére válik a tenyészetnek.

Vannak, a kik ellenségei a legeltetésnek, azt hozván fel okul, hogy ott az állatok értékes trágyája veszendőbe megy, a ragályos betegség azok érintkezése folytán gyorsabban terjed s ha a legelő gyenge, állataink koplalni kénytelenek.

Hogy ezen feltevések közül az istállózással egybekötött legeltetésnél egy sem állja meg a helyét, az alábbiakból kiviláglik.

Ha a legelőterületen gondoskodunk az állatok részére befásított delelőhelyről, ott a trágya összegyűl és rendszeresen kezelhető. A reggeltől délig és déltől estig elhullatott trágya csak látszólag megy veszendőbe, mert hiszen az a legelőt javítja.

Ha e veszteség tényleg meg is volna, azt a szántó-föld termőereje nem érezné meg, mivel a sok kész tápanyagot igénylő gabonafélék kisebb területen termeltetnének. A legeltetés mellett nevelt, erős, edzett állaton a ragályos betegség nem vesz oly hamar erőt, de ha fel is lép, a betegeket istállón tarthatjuk elkülönítve.

Istállózással egybekötött legeltetés mellett az utolsó felhozott érv is elesik, mert ha a legelőn nem kapnak elegendő takarmányt, a hiányt mesterséges takarmánnyal pótolhatjuk.

A gyeplegelő és erdei legelők értékében állatnevelési és egészségi szempontból nem nagy a különbség. A gyeplegelők legtöbbször a rajtuk termő fű sűrűbsége és tápdúsabb volta miatt értékesebbek, de az erdei legelők jobb védelmet nyújtanak kedvezőtlen időjárás esetén a legelő állatoknak.

Erdészeti szempontból kifogástalan erdők ugyan a fák zárt állása következtében silány legelőt adnak, de ezeknél akkor is sokat nyertünk, ha állataink ott a kellő mozgásban részesülhetnek. Az 1904. évihez hasonló inséges esztendőkből tudjuk csak igazán méltányolni az erdők értékét állattenyésztési szempontból. Sok gazdát mentettek már meg az erdei legelők állatainak pottom áron való eladásától.

Kivételes viszonyok között a helyes erdőkezelés megengedi, hogy a különben legeltetési tilalom alatt álló ültetések közül a fűvet lesarlózza takarmánynak elkészíthessük s a vágásforduló szerint beültetendő terület befásítását a következő évre elhalasztjuk. A fák lombjának egy része végső szükségben szintén takarmánynak készíthető s ha a lombtakarmány a réti széna értékének csak felére tehető, mégis ily viszonyok között igen nagy kincs a gazda kezében.

Magától érthető, hogy a fennebb jelzett dolgok oly gazdaságokra vonatkoznak, melyek gyep-, vagy pedig erdei legelővel rendelkeznek.

Ilyenek hiányában levő gazdaságok helyzete már sokkal kedvezőlenebb. Itt a napi mozgás megtételére esetleg legelőt bérelhetünk, vagy a majorban készített kifutó marad meg egyedüli területnek.

A legelőt egyáltalán nélkülöző tehenészetek az által is segíthetnek magukon, ha a tehenek mérsékelt igázását meghonosítják. Tudvalevő, hogy Erdélyben különösen a kiscigák rendszeresen használják magyar teheneket igavonásra minden nagyobb hátrány nélkül, sőt azok egészségének előnyére. Elismerem, hogy a már természeténél fogva kényesebb nyugati tehenek ily rendszeres igázása kivihetetlen, de azok mérsékelt munkába való használata edzetségüket és ellenálló képességüket csak fokozná. Minden gazdaságban akad egész éven át könnyebb fuvarozás, takarmánybehordás, melyre ezeket felváltva használni lehetne, miáltal igászerű szükségletünket, ha nem is nagy mértékben, de redukálhatjuk.

A jelletteket összefoglalva, állatállományunk okszerű növelését a legelőterületek szaporítása teszi egyedül lehetővé. Úgy sejttem, nem messze van az idő, midőn az alapos indok nélkül feltört legelőterületek visszaadatnak eredeti rendeltetésüknek, hogy az állattenyésztés kiterjesztését előmozdítsák.

Pézsmakacsa.* Ez a kacsa valamikor hazánkban az úri házak baromfiudvarában igen el volt terjedve, mint disz-állat. Fehér és fekete színben, majdnem az egész országban található volt, később azonban az urak lassan beleuntak, a népnek meg nem kellett s ennél fogva lassan kipusztult s ma már csak igen ritkán találkozunk vele.

A pézsmakacsa nem ahhoz a fajhoz tartozik, a melyhez a többi kacsafajták, hanem egy másik fajhoz, mely Braziliában és Paraguayban vadon fordul elő.

* *Hreblay* Emil m. kir. gazdasági felügyelő most megjelent „Lúd- és kacsatenyésztés” című II. kiadású munkájából. E munka bolti ára 5 K.; lapunk olvasói azonban a szerzőnél Kolozsvárt (Ferencz József-út 5. sz.) ezt a kitünő és igen díszes munkát 2 korona kedvezményes áron szerezhetik be. (Szerkesztő.)

A pészma-kacsának nemi részei, hangja és szaga egészen elüt a házi kacsától s az is említésre méltó, hogy a gácsérnál a farkban a felkunkorodó tollak — a gácsér jelei — hiányzanak.

A pészma-kacsa teste nagy, csónakalakú és vízszintes állású.

Arczán szeme körül és csőre tövén piros szemölcsökből álló feltűnő részletei vannak, a melyek akkor lépnek fel, ha a kacsa fejlődésének fele idejét elérte. Feje búbján a tollak megnöttek és sörényszerűen hátrafelé állók. A gácsérnál ezek a tollak valamivel hosszabbak. Feje hosszúkas, lapos homlokú, de széles koponyával. Feje búbján a tollsörény, ha mérges, felállítható, a mi igen komikus. Szeme nagy, barna és félelmesen pislogó. Csőre középhosszú, egyenes, elől hegyes és éles végű. Tövében fekete-barnás, közepén majdnem hússzínű s hegyben ismét olyan mint töben. Arcza a fentemlített szemölcsökkel telt. Nyaka középhosszú, egyenesen hordott, de erősen hajlított. Melle

Fekete pészma kacsák.

magasan tűzött és igen széles. Háta széles, hosszú, kissé teknős. Szárnyai elég hosszúak és magasan hordottak. A fedő tollak igen hosszúak, majdnem rojtosak. Farka igen hosszú, széles és a vízszintes álláson felül egy kissé emelt. Lábai közepmagasak, fiatal korban barnák, később majdnem egészen feketék. A hosszú ujjakon éles körmök találhatóak. Tollazatának színe fekete, zöld zománczsal, vagy pedig tiszta fehér. Igen ritkán sárga és tarka tollazatú pészma-kacsák is találhatóak.

A fekete színű pészma-kacsát a fenti ábrán mutatjuk be.

A pészma-kacsák súlya 5—5½ kgr. szokott lenni. Húsa sok, de igen barna színű s öreg korában erősen pészmaszagú, a mit nem mindenki tűr el.

Jó tojó, tojásai nagyok, azokat jól kelti 5 héten át s azután igen jó anya. Víz nélkül is jól tartható s fiai nevelhetők, de igen falánk állat.

Szükség esetén jól és kitartóan repül.

Mint dísz-állat urasági udvarokon igen jól fest s ezért tenyésztésre, illetve tartásra e célból ajánlható. A pészma-kacsa előnye abból áll, hogy a gácsér jóval nagyobb, mint ez másfajta kacsánál szokott lenni, továbbá, hogy a fiatal kacsák igen hamar fölnevekednek, a mit igazol az is, hogy hazájukban hat hetes korukban le lehet őket vágni és ha mindjárt ezt az égalj

befolyásának tulajdonítják is, mindazonáltal nálunk is hamarabb asztalra kerülhetnek, mint más fajrokonai.

Termékenységre nézve is egyike a legkiválóbb kacsáknak.

A pészma-kacsa hazájában árnyas és vizes helyen tenyészik, legtöbbször fákon fészkel és magvakkal, zöldtakarmánnyal és hernyókkal stb. táplálkozik.

Tollazata fekete, háta szép ércszínű zöld fényű, nyaka és melle biborvörös fényben diszlik. Szelidített állapotban fehér-szürke és tarka színben is előfordul.

A szárnyak fedőtollainak egy része a vad pészma-kacsánál fehér, minélfogva röpködése alkalmával azokon egy hosszúkas fehér háromszögű sáv jelenik meg.

Fogságban, tollszínezete megváltozik és a fehér szín mindinkább előtérbe lép. A fej sokszor fehérrel tarka és ez a fehér szín később a nyakra és az egész testre kiterjed. Az erőteljes fej rövid, de finom nyakon ül, a mely arányban áll a fejfel. A himnek piros csörgümöje van. A gácsér szeme álnok kifejezésű, míg a tojóé inkább nyilt tekintetű.

A sötét pészma-kacsák lábai sötét színűek, míg a fehéreké sárga. A szárnytakaró tollak, valamint a hát-tollak nagyok és erősen kerekítettek.

A farkukat magasan hordják és legyező módjára kiterjesztik.

Kellemes látvány az, mikor ezek a kacsák a vízben lubiczkolnak. (bl.)

Belga óriási nyul. Óriási nyul a szó szoros értelmében, mert valamennyi nyulfajtánál nagyobb és súlyosabb. Hossza 70—74 cm.-t, súlya a 6—8 kg.-ot is eléri.

Flandriából (Belgium) ered, a hol Gent városában alakították az első «Óriásokot Tenyésztő Klubot».

A mai nagyságára és alakjára a németek tenyésztették s különösen a szín kitenyésztésében az angoloknak is részük van.

A jól fejlett Belgától megkivánjuk, hogy nagy, hosszú nyult testű, jó alaku, magas állású, erős csontu, széles mellű és szép, egyenesen felálló, feketén szegélyezett füllű legyen. A fülek hossza a test hosszának egy negyede. Mellső lábai egyenesek. Farkát egyenesen testéhez szorítva viseli. Feje nagy, hosszú, szép alaku és széles homlokú legyen. Szeme tüzes és fényes. Háta szépen ívelt. Szőre sűrű, puha fogású.

Színe: nyulszürke, vagy vas-deres és ezeknek különböző árnyalatai.

Előfordulnak fekete, fehér és kék példányok is.

A nyulszürke példányok hasa- és farkaalja fehér.

A szín eloszlása egyenletes legyen. A tarkójuk rozsdásbarna.

A kifejlett nőstény-példányok szép félholdalaku lebernyeget viselnek. 5½ kg.-mon aluli állatot kiállításon nem bírálhatnak.

Dió szedése. A diót akkor a legjobb szedni, a mikor annak zöld héja már magától hámlani kezd. A zölden levett dió még nem teljesen érett s így hámozás után hamarabb is romlik és hámozása is sokkal több munkát ad, mint az érett dióé. Hogy a dió tartós le-

gyen, czélszerű azt lehámozás után széttergetni s időnkint fellapátolni és csak mintegy 3—4 hét mulva lehet azt zsákokba rakni. (—h.)

Különfélék.

A király vadászsákmánya. Ő Felsege, a ki mindig szenvedélyes vadász volt, 50 év leforgása alatt a következő vadakat ejtette el: 1190 drb szarvasbikát, 1313 drb szarvastehenet, 204 drb däm vadat, 441 drb őzet, 1939 drb zergét, 1356 drb vaddisznót, közte számos igen hatalmas kant, 7249 drb mezei nyulat, 4502 drb üregi nyulat, 224 drb rókát, 653 drb siketfajd-kakast, 58 drb nyirfajd-kakast, 6 drb császármadarat, 16,070 drb fáczánt, 8321 drb foglyót, 896 drb szalonkát, 286 drb fürjet, 1404 drb vadkacsát, 1343 drb különféle szőrmés és szárnyas vadat, vagyis összesen 48,355 darabot; ebből egy évre átlagban 967 drb, egy napra pedig átlag 2—3 drb vad esik. Ilyen vadászsákmánynyal kevés ember dicsekedhetik.

Szarvas a régi időkben. A múlt századokban hasonlíthatatlanul több szarvas élt Európában, mint jelenleg, a mit számos egykorú feljegyzés tanusít. Így többek közt említik a krónikák, hogy az 1573-ik évi roppant hőcsések és nagy hidegek következtében a németországi letzlingi erdőségekben 3000 darabnál több szarvas pusztult el. A szarvasok egykori roppant számára mutatnak a fennmaradt feljegyzések is néhány nevezetesebb vadászati eseményről, valamint azon összeállítások, melyekben egyik-másik fejedelem vagy főúr által elejtett vadak száma látható. Így például I. János György szász választó-fejedelem 39 év alatt (1611—1650) nem kevesebb, mint 15,337 drb szarvast, a fia pedig 23 év alatt 6395 drb szarvast ejtett el. Míg a mi királyunk a legutóbbi 50 év alatt, mint fentebb említettük, összesen csak 1503 drb szarvasbikát és tehenet lőtt. Ugyancsak a 17-ik században a mai Poroszország területén rendeztek egy választó-fejedelem tiszteletére nagy vadászatot, melyen szintén vagy 1000 drb szarvas került terítékre. A mai vadaskertekben élő szarvasokhoz képest az akkori szarvasok hatalmasan ki is fejlődtek; így a régi feljegyzések nem ritkán tesznek 7—8, sőt 9 mázsás szarvasbikákról is említést.

Szagok felvétele. A tej a körülötte levő tárgyak szagát könnyen felveszi; ezért szagos tárgyakat távol kell tőle tartani, illetőleg nem szabad a tejet olyan szekrénybe, vagy pinézébe tenni, a hol például főzeléket, zöldséget, hagymát, vagy más ilyen szagos dolgot tartunk. Így van ez a borral és a szőlővel is. Elzászban, a hol egy időben kreozóttal telített szőlőkarót használtak, a szőlők kreozót ízét fel lehetett ismerni, sőt az ilyen szőlőből készült bor is kreozót ízű lett. Egy nagy vágóhid közelében ültetett szőlőtelep szőlője a rothadt hús szagát vette fel. Úgyszintén a kisebb szigetek szőlőtelepein, a tengerpart növényzetének különös szagát a szőlőn is meg lehetett érezni.

Hegedükészítő falu. Mittenwald bajorországi falu 1800 lakosa közül mintegy 800-an hegedükészítéssel foglalkoznak. Évenként átlag 50,000 darab hegedű kerül Mittenwald faluból a világ különféle részeibe.

Pártatiprás. A ló rossz szokásainak egyike a pártatiprás, mely elég gyakori és abból áll, hogy a ló egyik lába patkójának tompa sarkával a másik lába pártáját érinti s azt megsebzí, avagy gyakoribb esetben, rajta zúzódást okoz. Akár egyik, akár másik esettel van dolgunk, mindig kellemetlen az, mert az állat fájdalmán kívül a seb rendszeres gyógykezelése szakértőt kíván és időt rabol el. A gyógyítást elhanyagolni nem szabad, mert könnyen elmérgeződhetik a seb a helytelen vagy elhanyagolt gyógykezelés következtében; a mi természetesen a láb használhatóságának és egészségi állapotának rovására van. Leszoktatni a lovat e rossz tulajdonságáról igen nehéz, vagy ha sikerül is, hosszadalmas, ez okból igyekezzünk a pártát védeni. Ha a pártákat erős bőrellenzővel látjuk el, az már a horzsolás vagy letiprás ellen elégséges védelem. Ugyancsak megfelel — mert a horzsolást megnehezíti — azon eljárás is, a midőn a patkósarkokat lesrófoljuk vagy azokat — egy időre — egyáltalában nem alkalmazzuk. Ha a lovat netán sikerült volna leszoktatnunk eme rossz szokásáról, akkor a védelmi eljárások elhagyhatók.

400 koronás haláleseti segély. Kis Kosztán, gróf Degenfeld Sándor erdősádayai (Szatmár vármegye) uradalmában mint uradalmi erdőőr állván szolgálatban, az erdőben fakijelölés céljából járván, egy magas szálfán fennakadt ág éppen akkor zuhant a fejére, a mikor ő a fa mellett elhaladt. Az ütés folytán koponyacsonttörést szenvedett, a mi a beállott agyvérzés folytán halálát okozta. Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédségélypénztár az igazolt baleset miatti halál folytán, családjának a 400 koronás haláleseti segélyt utalványozta ki, a mely összeg az özvegynek a községi elöljáróság által kézbesített.

Nyugdíjbiztosítás. Tasch Mátyás, Sopron vármegye szarvkői vadőr, munkaadója által az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédségélypénztárnál az I. csoportban baleset és nyugdíjra biztosított.

Az erdő réme. Déváról jelentik: A kudzsiri erdőben több pásztor néhány nap előtt félelmet gerjesztő emberrel találkozott, a ki a felismerhetetlenségig elvadult külsővel birt. A pásztorok többször látták az erdőben, néha pedig ki is jött az erdőből és elvitte a pásztorok élelmét, ha arra nem vigyáztak. A napokban azután felkeresésére az erdőbe mentek és sikerült is elfogniok. Kitént, hogy az illető Valut Antal, a kudzsiri vasgyár gépkezelő munkása, a ki hat héttel ezelőtt az erdőbe gombát ment szedni és azóta nyoma veszett. A midőn most feltalálták, ruhája teljesen lerongyolódott, haja, szakála, körmei megnöttek, beszélni ellefejtett. Valószínű, hogy valami mérges gombát evett és ettől megőrült. A midőn a pásztorok Kudzsir felé értek, egy őrizetlen pillanatban megszökött. A hatóság is tudomást vett az esetről és megtette az intézkedéseket, hogy felkutassák.

Hivatalos közlemények.

74.532. szám.

I/A-3.

Hirdetmény

az 1909. évben megtartandó erdőőri és vadőri szakvizsgák ügyében.

Az erdőőri szakvizsgák folyó évi október hó 18-án és az erre következő napokon Budapesten, Pozsonyban, Besztercebányán, Miskolcon, Kassán, Máramarosszigeten, Kolozsvárt, Brassóban, Nagyszebenben, Temesvárott, Pécsen és Szombathelyen, a vadőri vizsgák pedig az erdőőri szakvizsgákkal kapcsolatosan Budapesten, Pozsonyban, Szombathelyen és Kolozsvárt a vármegye székhelyében délelőtt 9 órakor fognak megkezdeni és folytatólag megtartatni.

Felhívtnak mindazok, a kik az erdőőri vagy vadőri vizsgát letenni óhajtnak, hogy hiteles bizonyítványokkal felszerelt folyamódványaikat folyó évi szeptember hó 30-ig ahhoz a kir. erdőfelügyelőhöz nyujtsák be, a kinek a székhelyén vizsgát tenni kívánnak.

Budapest, 1909. évi augusztus hó 7-én.

M. kir. földművelésügyi miniszter.

Szerkesztői üzenetek.

Garay Vendel Nagyhorcsók. A vadászlap szerkesztősége Budapest VIII. Gyöngygyűk utca 13. sz. a. van.

S. J. Dorgos. 1. Az altiszti és szolgai illetményföldek rendszere szerint vannak kitűzve s rendeltetésük akként megállapítva, hogy valamely védkerület, erdőőri (altiszti v. szolgai) állomás tartozékát képezik. Szokásos ennél fogva, hogy például X. Y. védkerületi erdőőri állomás, avagy az irodai erdőőri állomás részére kitűzött illetményföldet mindenkor az X. Y. védkerületet ellátó, avagy az irodai szolgálatra beosztott erdőőr használja mindaddig, a míg az erdőhatóság másként nem intézkedik.

2. Állami szolgálatra csak „feddhetlen előéletű” egyén tarthat igényt.

B. J. Körösmező. Ön ki 21 év óta van mint szegődött munkás az államerdészet szolgálatában, ha az elemi népiskolát elvégezte, illetőleg írni, olvasni és négy közönséges számművelet szerint számolni tud s ezt, valamint azt, hogy legalább 3 évig szakadatlanul erdészeti gyakorlati szolgálatban állott, hitelesen igazolni tudja s feddhetetlen magaviseletű: az erdőőri szakvizsgát leteheti s ezen alapon — noha 40 éves elmúlt — erdőőrré külön korengedély nélkül is kinevezhető.

Erdőgondnokság Herkulesfürdő. Mérgezési engedélyt, akár strychninnal, akár más mérgeanyaggal, vagy mérge præparatummal szándékozik eljárni, mindenesetre előzetesen kell kérnie. A „Vulpes gránát” nevű mérge præparatumot lapunkban mindegyik nem ismertettük, mivel annak használhatósága és megbízhatósága tekintetében, nagyon is eltérő véleményeket hallottunk. Kapható a rákoskereszturi gyógyszerárban. Hálás köszönettel vennők, ha szíves lenne tapasztalatait annak idején velünk közölni.

M. L. és G. A. erdőlegények Lippa. Az erdőlegények földilletményének rendszeresítése iránti tárgyalások még nem nyertek befejezést.

Novák János tüzérszakaszvezető. Sarajevo. Ha azt akarja elérni, hogy katonai és polgári szolgálata között megszakítás ne legyen, akkor katonai szolgálata alól leendő felmentetése után iparkodjék lehetőleg azonnal s közvetlenül új állomáshelyére utazni s ott felettes hatóságánál (erdőhivatal, főerdőhivatal vagy erdőigazgatóság) jelentkezni.

Arról, hogy a két szolgálat között hány napra terjedő szünetnek szabad lennie, törvényes intézkedéseink nincsenek s ebből önként következik, hogy a két szolgálat közötti folytonosság csak abban az esetben lesz minden kétségen felül beigazolható, ha az egyik szolgálatból a másikba közvetlenül új állomáshelyére utazni s ott felettes hatóságánál (erdőhivatal, főerdőhivatal vagy erdőigazgatóság) jelentkezni.

Balogh Imre. Lukka. 1. Hogy K. . . . városában vannak-e lapunknak előfizetői s névszerint kik azok, ez iránt forduljon válaszbellyel felszerelt levélben lapunk kiadóhivatalához. 2. A „Pályamutató” a Budapesti Hírlap könyvkiadóhivatalánál kapható (Budapest, VIII., Rök Szilárd-utca 4.) ára 2-50 kor. 3. Állami szolgálatba általában csak 40 évnél fiatalabb egyének vétetnek fel. 4. Ha állami szolgálatba akar lépni, kísérelje figyelemmel a lapunkban is megjelenő pályázati hirdetéseket. Arra azonban, hogy Őnt vagy bárkit is valamely állásba beajánljunk, a dolog természeténél fogva nem vállalkozhatunk.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Szakvizsgázott erdőőr, nős, 30 éves, négy polgári osztályt végzett, kisebb erdő vagy vadászterület szakszerű kezelését elvállalná. Czíme a szerkesztőségnél.

Sétaffy Gyula Kutti-i (Nyitramegye) Kenneléből ideális szép telivér **vizslakölykök,** valamint teljesen ferm **vizslák** olcsón kaphatók. Idomításba is fogadok vizslákat.

(2. XII. 11.)

A nyitrai járás főszolgabirájától.

3847.909. szám.

Pályázati hirdetmény.

Nyitra vármegyében Nyitra állomáshelylyel a védkerületi erdőőri állás megüresedvén, arra ezennel pályázatot hirdetek.

Ezen állással: 500 kor. bérfizetés, 140 kor. úti-átalány 100 kor. lakbér, 60 kor. tűzifaváltság, azaz összesen 800 korona évi javadalmazás van összekötve, mely a beosztott erdőbirtokosok által megfelelő előleges havi részletekben szolgáltatik ki.

Pályázhatnak oly magyar honpolgárok, akik a magyar nyelvet szóban és írásban tökéletesen bírják, esetleg a tót nyelvben is jártasak, ép, erős testalkatúak, a mit hatósági orvosi bizonyítvánnyal igazolni tartoznak, egyuttal pedig az 1879. évi XXXI. t.-c. 37. §-ban előirt kellekeknek megfelelnek.

A kellően felszerelt és sajátkezűleg irt kérvények f. évi szeptember hó 4-ig hozzám nyújtandók be. A kitűzött határidőn túl beérkezett, valamint kellően fel nem szerelt kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Az állás betöltése hivatalos helyiségemben megtartandó választás útján fog történni s arra f. évi szeptember hó 13. napjának délelőtt 9 óráját tűzöm ki.

A megválasztott erdőőr a választásnak jóváhagyása után tartozik állását elfoglalni.

Nyitra, 1909. évi augusztus hó 9-én.

Dr. Ötrös, t. főszolgabiró.

1909. évi 74685. I. B. 1. szám.

II. Tölgyfaeladási hirdetmény.

A zsarnóczai m. kir. erdőhivatal tanácstermében az 1909. évi szeptember hó 14-én délelőtt 10 órakor zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött szóbeli nyilvános árverésen eladásra kerül tövön az erdőben:

I. csoport. A garamrévi m. kir. erdőgondnokság „A” gazd. oszt. II. vgs. 12. tag 50. erdőrésztében 374 drb tölgyfa.

Kikiáltási ár: 8008 korona. Bánatpénz: 801 korona.

II. csoport. A garamrévi m. kir. erdőgondnokság „A” gazd. oszt. III. vgs. 16. tag 41. erdőrésztében 349 drb tölgyfa.

Kikiáltási ár: 15669 korona. Bánatpénz: 1570 korona.

III. csoport. A garamrévi m. kir. erdőgondnokság „A” oszt. III. gazd. vgs. 17. tag 49. és 57. erdőrésztében 78 drb tölgyfa és 1 drb bükk- vagy egyéb nemű fa.

Kikiáltási ár: 2447 korona. Bánatpénz: 245 korona.

IV. csoport. A garamrévi m. kir. erdőgondnokság „A” gazd. oszt. V. vgs. 26. tag 18. erdőrésztében 387 drb tölgyfa.

Kikiáltási ár: 12513 korona. Bánatpénz: 1252 korona.

V. csoport. A selmezbányai m. kir. erdőgondnokság „A” gazd. oszt. I. vgs. 1. tag 8/b. erdőrésztében 320 drb tölgyfa és 17 drb bükk- vagy egyéb nemű fa.

Kikiáltási ár: 11881 korona. Bánatpénz: 1189 korona.

VI. csoport. A selmecbányai m. kir. erdőgondnokság «D» gazd. oszt. II. vgs. 10. tag 23. erdőrésztében 3360 drb tölgyfa, 671 drb cserfa és 913 bükk- vagy egyéb nemű fa.

Kikiáltási ár: 21886 korona. Bánatpénz: 2189 korona.

VII. csoport. A selmecbányai m. kir. erdőgondnokság «B» gazd. oszt. IV. vgs. 19. tag 1., 2., 3/ab. és 4/ab. erdőrésztében 274 drb tölgyfa, 18 drb szil és juhar, 262 drb bükk- vagy egyéb nemű fa és a geletneki m. kir. erdőgondnokság «C» gazd. oszt. I. vgs. 1 tag 7. erdőrésztében 315 drb tölgyfa és 23 drb egyéb nemű fa.

Kikiáltási ár: 18708 korona. Bánatpénz: 1871 korona.

Mindegyik csoport famennyisége külön-külön értékesítési tárgyat képezvén, csak azon írásbeli ajánlatok vétetnek figyelembe, a melyek külön-külön borítékban csak egy-egy megnevezett csoport fakészletére tételnek és a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtatnak be a zsarnóczai m. kir. erdőhivatalhoz.

Ugy az írásbeli ajánlatokban, mint a szóbeli versenytárgyalásnál az ajánlat a kikiáltási áron felül, a kikiáltási ár egész és tized %-ában teendő, a mely megajánlott % áremelés az összes választékokra vonatkozik és az írásbeli ajánlatokban úgy betűvel, mint számmal olvasható írással kiirandó.

A vonatkozó árverési és szerződési feltételek a zsarnóczai m. kir. erdőhivatalnál, valamint az ezen erdőhivatalhoz tartozó összes erdőgondnokságoknál a hivatalos órák alatt megtekinthetők, illetve a zsarnóczai m. kir. erdőhivatal által az érdeklődőknek kívánatra meg is küldetnek, a hol a csoportok faanyagának jegyzéke is megtekinthető, illetve megszerezhető.

Írásbeli ajánlatokhoz szolgáló űrlapok és boríték kívánatra a jelentkezőknek a zsarnóczai m. kir. erdőhivatalnál díjtalanul adatnak ki.

Budapest, 1909 augusztus hó 11-én.

(4.) **M. kir. földművelésügyi minster.**

Szám: 5716/909. V. T.

Pályázati hirdetés

egy Segesvár városánál betöltendő I. oszt., esetleg II. osztályú erdőőri állásra.

Az I. oszt. állással össze vannak kötve a következő illetmények: évi fizetése 900 kor., évi lakbér 300 kor., évi ruhaátalány 80 kor.

A II. oszt. állással: évi fizetés 650 kor., évi lakbér 200 kor., évi ruhaátalány 80 kor.

Azonkívül mindkét állással: 5 öl á 5 ürmt. bükk-dorongfa, haza szállítva.

Ha az erdőőr a pagonyban lesz állomásolva, a fenti illetményeken kívül igényt tart még: 100 kor. évi úti-átalányra és 10 kat. holdnyi illetményföldre; a lakbér helyett pedig természetbeni lakás adatik.

Az alkalmazás élethossziglan és 3-ötödéves pótlékkal (a rendes fizetés 10—10%-a) nyugdíjazással van összekötve.

Pályázók a szakvizsga letételét, korukat, eddigi alkalmaztatásukat és nyelvismereteiket, valamint az ép egészséget igazoló bizonyítványokkal felszerelt kérvényüket f. é. szeptember hó 10-ig az alulírott tanácshoz terjeszték be.

A fenti határidő után érkező vagy nem kellően felszerelt folyamodványok tekintetbe nem vétetnek.

Segesvár, 1909. évi augusztus hó 18-án.

(5.)

A városi tanács.

Pályázati hirdetés.

Nagy-Küküllő vármegyében Héviz- és illetve Nagysink községek határaitra kiterjedő, összesen 720 korona készpénz-illetménnyel és természetben kiszolgáltatandó 16 ürmt. házhoz szállítandó tüzifával és 3 drb. szarvasmarha nyári legeltetési jogosultságával vagy ezen természetbeni járandóságok megváltásával egybekötött két II-od oszt. erdőőri állásra pályázat hirdettetik.

Pályázók felhivatnak, hogy a) erdőőri szakvizsga-bizonyítvánnyal, b) keresztlevéllel, c) családi állapotukat is igazoló erkölcsi bizonyítvánnyal, d) eddigi alkalmazásukról szóló szolgálati bizonyítvánnyal, e) ép szellemi erő és egészséges testalkatukat, hibátlan beszélő- és hallóképességüket igazoló orvosi bizonyítvánnyal felszerelt és a közigazgatási erdészeti albizottsághoz címzett sajtókezüleg irt kérvényüket 1909. évi szeptember hó 10-ig alulírt m. kir. állami erdőhivatalnál annál is inkább igyekezzenek benyújtani, mivel az elkésletten érkező folyamodványok tekintetbe nem vétetnek.

A kérvényben megemlítendő, hogy a magyar nyelven kívül minő idegen nyelvet beszél.

A kinevezendő erdőőr állását a kinevezéstől számított 15 napon belül elfoglalni köteles.

Segesvárt, 1909. évi augusztus hó 19-én.

(6.) **M. kir. állami erdőhivatal.**

Gazdáknak és baromfitenyésztőknek

nélkülözhetetlen segédkönyvek a

Hreblay Emil m. kir. gazdasági felügyelő és lapunk rovatvezetője által irt

baromfi- és házinyul-tenyésztési szakmunkák:

1. Általános tudnivalók	III. kiadás ára 1.— K
2. Baromfitenyésztés	I. 5.— .
3. Tyuktenyésztés	II. 3.— .
4. Pulykatenyésztés	II. 3.— .
5. Lud- és kaesatenyésztés	I. 3.— .
6. Baromfiak hizlalása	II. 1.50 .
7. Baromfitermékek értékesítése	2.— .
8. Az ezüst szörmenyul tenyésztése és értékesítése.	I. kiadás 2.— .

E nyolcz munka a «Baromfitenyésztés» heti szaklap kiadóhivatalában **Kolozsvár Ferencz József-u. 5. II. 8.** az erdészeti altisztek s egyéb alkalmazottak által postautalványon megrendelve fele árban kapható. (17.)

Legjobb minőségű
kocsányos és kocsánytalan **tölgymakkot,**
kittünő csiraképességű
jegenyefenyőmagot,

tülelevelű, lomblevelű és gyümölcsmagvakat,
erdősítési czélokra több millió saját nevelésű
tülelevelű és lomblevelű csemetét, díszfát, sorfát,
párosításhoz iskolázott gyümölcs-vadonczot,
vadetetésre csicsókat és vadgesztenyét szállít

FARAGÓ BÉLA es. és kir. **Zalaegerszeg.**
udv. szállító

Árjegyzéket szívesen küldök. (I. IV. 1.)